



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. jaanuar 2017
(OR. en)

5361/17

LIMITE

CONOP 2
CODUN 1
COARM 7
CFSP/PESC 29

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa välisteenisustus
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Iga-aastane eduaruanne massihävitusrelvade leviku vastase Euroopa Liidu strateegia rakendamise kohta (2016)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument EEAS HR(2017) 3.

Lisatud: EEAS HR(2017) 3.

HR(2017) 3
Limited

EUROOPA VÄLISTEENISTUS



GREFFE

Euroopa välisteenistuse töödokument

[pp.kk.2017]

Euroopa välisteenistuse viide	EEAS(2017) 3
Juurdepääsupiirangut tähistav märg	<i>Limited</i>
Kellele	Euroopa Liidu Nõukogu
Pealkiri / Teema	IGA-AASTANE EDUARUANNE MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU VASTASE EUROOPA LIIDU STRATEEGIA RAKENDAMISE KOHTA (2016)
[Eelmise dokumendi nr]	-

**IGA-AASTANE EDUARUANNE MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU VASTASE
EUROOPA LIIDU STRATEEGIA RAKENDAMISE KOHTA (2016)**

SISSEJUHATUS

1. Käesolev eduaruanne, mis käsitleb Euroopa Ülemkogu poolt 2003. aasta detsembris vastu võetud massihävitusrelvade leviku vastase Euroopa Liidu strateegia (dok 15708/03) rakendamist, hõlmab 2016. aastal läbiviidud tegevusi. Aruanne ei ole ammendav ning keskendub peamistele arengutele. Kõik tegevused viidi läbi ELi laiema julgeoleku- ja konfliktide ennetamise poliitika kontekstis.
2. Euroopa Liidu üldisele välis- ja julgeolekupoliitika strateegiale (dok 10715/16), massihävitusrelvade leviku vastasele Euroopa Liidu strateegiale ning uutele tegevussuundadele (dok 17172/08) tuginevad Euroopa Liidu juhtpõhimõtted on jätkuvalt järgmised:
 - a. tõhus mitmepoolsus, sealhulgas rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide ja muude vahendite ülemaailmse kohaldamise ning rakendamise edendamine diplomaatilise tegevuse ning kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele antava finantsabi kaudu;
 - b. tihe koostöö riikidega massihävitusrelvade leviku tõkestamise rahvusvahelise korra tugevdamise suunas;
 - c. massihävitusrelvade leviku tõkestamise küsimuste käsitlemine ELi kahepoolsete poliitiliste dialoogide ning massihävitusrelvade leviku tõkestamist ja desarmeerimist käsitlevate dialoogide kohtumiste käigus ja mitteametlikumate kontaktide kaudu;
 - d. kõikide kättesaadavate õigusaktide ja rahaliste vahendite (ühise välis- ja julgeolekupoliitika eelarve, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend ja muud vahendid) tõhus ja vastastikku täiendav kasutamine, et maksimeerida ELi tegevuse mõju oma välispoliitiliste eesmärkide taotlemisel.
3. Euroopa välisteenistus, sealhulgas mitmel korral massihävitusrelvade leviku vastase võitluse ja desarmeerimise erisaadik, ning massihävitusrelvade leviku tõkestamise töörühma (CONOP) ja tavarelvastuse ekspordi töörühma (COARM) eesistujad esindasid 2016. aastal ELi mitmel olulisel rahvusvahelisel kohtumisel:
 - G7 massihävitusrelvade leviku tõkestamise eest vastutavate direktorite rühma kohtumistel Tokyos (12.–14. jaanuar 2016), Hiroshimas (2.–5. märts 2016) ja Viinis (26. september 2016);

HR(2017) 3 *Limited*

- ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 kohaselt moodustatud ÜRO Julgeolekunõukogu komitee erikohtumisel, mis toimus 12.–13. mail 2016 Madridis seoses kõnealuse resolutsiooni täieliku läbivaatamisega, ning sellele järgnenud avatud konsultatsioonidel seoses ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 rakendamise hetkeseisu täieliku läbivaatamisega (20.–22. juuni 2016);
- ülemaailmse tuumaterorismiga võitlemise algatuse (GICNT) 10. aastapäeva koosolekul Haagis (15.–16. juuni 2016);
- Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) 60. peakonverentsil Viinis (26.–30. september 2016);
- ÜRO Peaassamblee esimese komitee koosolekul New Yorgis (oktoobris-novembris);
- bakterioloogiliste (bioloogiliste) ja toksiinrelvade täiustamist, tootmist ja varumist keelustava ning nende hävitamist nõudva konventsiooni (BTWC) kaheksandal läbivaatamiskonverentsil Genfis (7.–25. november 2016);
- keemiarelvade väljatöötamise, tootmise, varumise ja kasutamise keelustamise ning nende hävitamise konventsiooni (CWC) osalisriikide konverentsi 21. istungjärgul Haagis (28. november – 2. detsember 2016);
- IAEA tuumajulgeoleku teemalisel rahvusvahelisel konverentsil „Lubadused ja teod“, mis toimus Viinis (5.–9. detsember 2016).

Erisaadik keskendus järgmistele küsimustele:

- a. tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) ülemaailmse järgimise ja jõustamise edendamine ning ELi võetud kohustuste nähtavuse suurendamine;
 - b. massihävitusrelvade leviku tõkestamise küsimuses tähtsamate partneritega peetavate dialoogide algatamine ja korraldamine ning kõnealuste küsimuste lisamine ELi kahepoolsetesse suhetesse;
 - c. ettevalmistuste tegemine ELi osalemiseks tuumajulgeolekualase tippkohtumise protsessis ja järelmeetmetes;
4. ELi nõukogu massihävitusrelvade leviku tõkestamise töörühm pidas 2016. aastal 11 koosolekut, sealhulgas juhtide tasandil, et arutada ELi seisukohti ja edaspidist tegevust. ELi delegatsioonid Viinis, Genfis ja New Yorgis koostasid mitmeid ELi avaldusi mitmepoolsete foorumite jaoks ning osalesid korrapäraste ELi koordineerimiskohtumiste kaudu aktiivselt poliitikaloomes.

TUUMAKÜSIMUSED

HR(2017) 3

Limited

5. EL on täielikult pühendunud sellele, et edendada tuumarelvade leviku tõkestamist ja desarmeerimist käsitlevate lepingute ülemaailmset järgimist. EL väljendas kogu aasta jooksul veel kord oma kindlat toetust tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu (NPT) täielikule ja tulemuslikule rakendamisele, tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) võimalikult varajasele jõustumisele ning Lähis-Idas tsooni loomisele, kus ei ole massihävitusrelvi ega nende kandesüsteeme. Samuti oli päevakorras jätkuvalt olulisel kohal desarmeerimiskonverentsil läbirääkimiste alustamine ja peatne lõpuleviimine, et sõlmida tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks lõhustuvate materjalide tootmise keelustamise leping.

Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur (IAEA)

6. EL omistab suurt tähtsust IAEA peamistele kohustustele massihävitusrelvade leviku tõkestamise, tuumaenergia, tuumaohutuse, tuumajulgeoleku ja tehnilise koostöö küsimustes. Koos liikmesriikide kahepoolsete toetustega on EL IAEA tuumajulgeoleku fondi suuruselt teine rahastaja. ELi poolt fondile antav rahaline toetus tugineb kuuele järjestikusele nõukogu ühismeetmele/otsusele ning on ajavahemikul 2009–2016 jõudnud peaaegu 42 miljoni euroni. EL tugines kuuenda nõukogu otsuse (2013/517/ÜVJP) edule ja selle raames saadud õppetundidele ning võttis 2016. aasta detsembris vastu seitsmenda nõukogu otsuse, et toetada umbes 9,3 miljoni euroga IAEA tuumajulgeolekualast tegevust, mida viiakse läbi ajavahemikuks 2017–2019 kehtestatud IAEA tuumajulgeoleku kava raames.
7. IAEAle antud ELi rahaline toetus on aidanud agentuuril toetada riike valitud rajatiste ajakohastamisel ja füüsilise kaitse tagamisel, radioaktiivse materjali füüsilise kaitse ning ohutuse ja julgeoleku siseriikliku regulatiivse infrastruktuuri parandamisel ning vajalike õigusaktide kehtestamisel. Paljud seni vähem kaitstud kiirgusallikad on kaitstud, demonteeritud või lõppladustatud; uuendatud on tundlikke tuumaseadmeid ja -tehnoloogiat ning piirikontrolli seadmeid ning ametnikele pakuti väljaõpet, mis läbi tugevdati tuumajulgeolekut kogu maailmas.
8. Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus jätkas IAEA salakaubaveo andmebaasi toetamist. IAEA on tunnustanud aruandluse osas tehtud edusamme, mis on saavutatud tänu intsidentidest teavitamise vormide veebisaidi ajakohastamisele. EL jätkab toetuse osutamist ka selles valdkonnas.
9. EL on toetanud ühise laiaulatusliku tegevuskava rakendamist, koordineerides ühise laiaulatusliku tegevuskavaga loodud ühiskomisjoni ja mitmeid ekspertide töörühmi, mis on asutatud ühiskomisjoni raames. Koordineerimistegevuse käigus austati täielikult IAEA pikaajalist missiooni, milleks on Iraani tuumalaaste kohustuste täitmise kontrollimine ja järelevalve. Lisaks on EL tihedas koostöös IAEAg osalenud ühise laiaulatusliku tegevuskava III lisa rakendamises, et tugevdada tuumaenergia tsiviilotstarbelisel kasutamisel Iraaniga tehtavat koostööd, eelkõige seoses tuumaohutust parandavate projektidega.

HR(2017) 3

Limited

10. 63 riigis asuvad ELi delegatsioonid osalesid 2016. aasta veebruaris ELi liikmesriikide toetusel diplomaatilises teavitustegevustes, et sillutada teed tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsiooni (CPPNM) muudatuse jõustumisele. EL toetas IAEAd algse konventsiooni ja selle muudatuse edendamisel. Nõukogu otsus 2013/517/ÜVJP sisaldab järgmist teksti: „suurendatakse tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsiooni (CPPNM) ja muudetud konventsiooni järgivate ja tuumajulgeoleku raamistikku toetavate rahvusvaheliste õigusaktide rakendamise kavatsusest teatanud riikide arvu“. EL tervitas tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsiooni muudatuse jõustumist 2016. aasta mais ning aitab jätkuvalt riikidel teha jõupingutusi muudatuse sätete täielikuks rakendamiseks.
11. Euroopa Liidu Nõukogu tugines enda poolt 8. detsembril 2008 võetud kohustustele ning võttis 15. novembril 2016 vastu otsuse (ÜVJP) 2016/2001, mis käsitleb liidu panust IAEA kontrollitava väherikastatud uraani panga asutamisse ja turvalisse haldamisse. Üle 4 miljoni euro suurune panus aitab tagada, et tuumkütuse tarnimine toimub turvalisel ja ohutul viisil. Samuti aitab panus IAEA tagada väherikastatud uraani transpordi julgeolekut ja ohutust alates hankimisest kuni tarnimiseni, samuti ladustamise ajal panga asukohas. Euroopa Komisjon on stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi raames juba eraldanud 20 miljonit eurot, et omandada väherikastatud uraani, kui projekt on täielikult käivitunud.
12. Praeguse kontrollistandardi moodustavad üldiste kaitsemeetmete lepingud ja nende lisaprotokollid ning EL kutsub jätkuvalt üles neid viivitamatult ülemaailmselt kohaldama. Euratomi ja IAEA vaheline tihe koostöö võimaldab tulemuslikke ja tõhusaid kaitsemeetmeid. EL toetab aktiivselt IAEA kaitsemeetmete süsteemi Euroopa Komisjoni koostöölase toetusprogrammi (*Safeguards Support Programme*) kaudu ja mõne ELi liikmesriigi toetusprogrammi kaudu.
13. EL on tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise toetamiseks eraldanud 225 miljonit eurot ajavahemikuks 2014–2020, et edendada tuumaohutust, kiirguskaitset ning tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete kohaldamist kolmandates riikides. EL ja tema liikmesriigid pööravad erilist tähelepanu tuumaohutuse rakendamisele kogu maailmas ning selle jätkuvale parandamisele. Nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiivi 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik, üheks eesmärgiks on hoida ära avariisid ja leevendada nende toimumise korral tagajärgi ning hoida ära varajast ja ulatuslikku radioaktiivset pihkumist. EL ja tema liikmesriigid osutavad jätkuvalt tugevat toetust IAEA tehnilise koostöö programmile, andes muu hulgas märkimisväärse panuse tehnilise koostöö fondile ja rahuotstarbelise kasutamise algatusele. EL on suuruselt teine panustaja tehnilise koostöö programmi, mis näitab ka tema pühendumust tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu kõigi kolme samba osas.
14. EL ja IAEA korraldavad igal aastal kõrgemate ametnike kohtumise, et vaadata läbi ja kavandada laiaulatuslikku koostööd. 2016. aasta kõrgemate ametnike kohtumise korraldas IAEA 21.–22. jaanuaril Viinis. ELi poliitika- ja julgeolekukomitee külastas Viini 25. aprillil

HR(2017) 3

Limited

2016 ja pidas IAEAga kohtumisi kõrgemate ametnike tasandil. Arutati IAEA tegevusi kontrollimise valdkonnas, sealhulgas piirkondlikke küsimusi, tuumaohutust ja -julgeolekut ning tuumarajatisi.

Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise leping (CTBT)

15. CTBT võimalikult varajane jõustumine ja ülemaailmne kohaldamine on massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia olulised eesmärgid. Kõik ELi liikmesriigid on näidanud üles pühendumust lepingu täitmisele, ratifitseerides selle ja rakendades ajutiselt selle peamisi kohustusi. Lepingu allakirjutamiseks avamise 20. aastapäeva puhul võttis EL vastu ja rakendas ELi tegevuskava CTBT ja CTBT organisatsiooni (CTBTO) toetamiseks, et edendada lepingu antavat kasu ja lisandväärtust rahu, julgeoleku ja massihävitusrelvade leviku tõkestamise valdkonnas, sealhulgas oma tsiviilrakenduste kaudu.
16. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni asepresident Federica Mogherini osales CTBTO tegevsekretäri Lassina Zerbo kutsel 13. juunil 2016 CTBTO ettevalmistava komisjoni 46. ministrite kohtumisel ja esitas kokkulepitud ELi avalduse. Ta juhatas koos Kasahstani välisministriga ministrite suletud ümarlauarutelu, millel käsitleti CTBT ratifitseerimise edendamist ja CTBTO kontrollsüsteemi antavat kasu, ning ta avas aastapäevale pühendatud näituse. Juhtides parlamentaarse tähelepanu lepingu edendamisele ja selle antavale kasule, osales kõrge esindaja/asepresident Mogherini koos tegevsekretäri Lassina Zerboga arvamustevahetuses, mille Euroopa Parlamendi väliskomisjon korraldas 7 juulil 2016 CTBT allakirjutamiseks avamise 20. aastapäeva puhul Strasbourgis. Kõrge esindaja/asepresident kõneles ka ELi nimel CTBT sõprade komitee ministrite 8. kohtumisel „Aeg viia alustatu lõpule“, mis toimus 21. septembril 2016 New Yorgis ÜRO Peaassamblee istungjärgu raames.
17. EL kasutab iga võimalust, et toetada CTBT ratifitseerimist rahvusvahelistel foorumitel ja kohtumistel riikidega, kes ei ole lepingut veel allkirjastanud või ratifitseerinud, ning kasutab jätkuvalt diplomaatilisi vahendeid, et edendada lepingu jõustumist nendes riikides. CTBT küsimus tõstatati kahepoolsetelt ELi poliitiliste dialoogide ning massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise dialoogide käigus, mida peeti India, Pakistani ja USAga. Euroopa välisteenistuse massihävitusrelvade leviku vastase võitluse ja desarmeerimise erisaadik pidas 31. augustil 2016 New Delhis Jawaharlal Nehru ülikoolis ettekande teemal „ELi poliitika ja tegevus, millega toetatakse desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist“, kasutades võimalust edendada CTBTd.
18. EL jätkab oma tugevat poliitilist ja rahalist toetust CTBTle. Alates 2006. aastast on nõukogu seitsmel korral vastu võtnud ühismeetmed / nõukogu otsused, mille eesmärk on toetada CTBTO ettevalmistava komisjoni tegevust ning jätkuvalt tugevdada ettevalmistava komisjoni järelevalve- ja kontrollivõimekust. ELi on praeguseks andnud CTBTOle rahalist toetust üle 18,5 miljoni euro.

HR(2017) 3 *Limited*

Tuumajulgeoleku algatused

19. EL oli nelja rahvusvahelise organisatsiooni seas, keda kutsuti osalema 31. märtsist – 1. aprillini 2016 toimunud tuumajulgeoleku tippkohtumisel, mille eesistuja oli Ameerika Ühendriikide president Barack Obama. Euroopa Liitu esindasid Euroopa Ülemkogu eesistuja Donald Tusk ja kõrge esindaja / komisjoni asepresident Federica Mogherini. Tippkohtumise lõpetuseks võeti vastu kommünikee ja viis tegevuskava, millega toetatakse ÜRO, IAEA, Interpoli, ülemaailmse tuumaterroorsmiga võitlemise algatuse (GICNT) ning relvade ja massihävitusmaterjalide leviku vastase ülemaailmse partnerluse asjakohast tööd. EL ühines 2016. aasta detsembris tuumajulgeoleku kontaktrühmaga (NSCG).
20. EL toetas jätkuvalt GICNTd ja selle missiooni tugevdada ülemaailmset suutlikkust tuumaterroorsmi ennetamiseks, tuvastamiseks ja sellele reageerimiseks. EL osales edukalt kulgenud GICNT aastapäeva kohtumisel, mis toimus 15.–16. juunil 2016 Haagis, Madalmaades. Edukalt rakendati ELi keemilist, bioloogilist, radioloogilist ja tuumaohu (KBRT) käsitlevat tegevuskava, mis sisaldab 124 meedet. Tegevuskava tugineb kõiki ohte hõlmavale lähenemisviisile ning selle üldine eesmärk on vähendada KBRT-juhtumite esinemise ohtu ja nende põhjustatud kahju ning hõlmab õnnetusjuhtumeid, looduslikke juhtumeid ja tahtlikult tekitatud juhtumeid, sealhulgas terroriakte. Alates 2013. aastast on olnud täielikult toimiv ELi tuumajulgeoleku koolituskeskus tuumamaterjali ja muude radioaktiivsete ainete ebaseaduslike toimingute avastamiseks ja reageerimiseks ning sellest on saanud kasu Euroopa Liidu liikmesriigid ja partnerriigid, sealhulgas mitu GICNT liikmesriiki. Keskust haldab ELi Teadusuuringute Ühiskeskus, mis asub Karlsruhes (Saksamaa) ja Ispras (Itaalia), tehes seda tihedas koostöös teiste rahvusvaheliste algatustega, mida edendavad Rahvusvaheline Aatomiennergiaagentuur ja mitu GICNT partnerriiki. Lisaks kasutatakse keskust praktiliste õppuste läbiviimiseks, mis on peamiselt seotud tuumamaterjali salakaubaveo vastase võitlusega, näiteks võib tuua tuumamaterjali salakaubaveo vastase võitluse seminari, mis toimus Karlsruhes 8.–10. märtsil 2016 koostöös USAg. Mitme riigi eksperdid koos GICNT, IAEA ja Interpoli esindajatega jagasid parimaid tavaid ja kogemusi seoses uurimis- ja tehnilise suutlikkuse suurendamisega, mille eesmärgiks on võidelda tuumamaterjalide ja teiste radioaktiivsete ainete salakaubaveo vastu. Teadusuuringute Ühiskeskus korraldas 23. novembril 2016 Karlsruhes kõrgetasemelise stsenaariumipõhise õppuse „APEX-Europe“ kõigile ELi liikmesriikidele.
21. Euroopa Komisjon ja ELi liikmesriigid jätkasid tuumaalase kohtuekspertiisi tegevust kinnipeetud tuumamaterjali põhiparameetrite määramisel, kasutades Teadusuuringute Ühiskeskuse uraanijärgsete elementide instituudi täiustatud tuumaalast kohtuekspertiisi. Kokkuvõttes on nii analüüsitud tuumamaterjale, mis on avastatud ja konfiskeeritud rohkem kui 50 juhtumi raames, mille tulemusel on osutatud toetust pädevatele asutustele nii ELi liikmesriikides kui väljaspool liitu.

Piirkondlikud küsimused

HR(2017) 3

Limited

22. ELi jaoks on jätkuvalt suureks probleemiks Korea Rahvademokraatliku Vabariigi tuumarelvade-, massihävitusrelvade- ja ballistiliste rakettide programmid ning riigi otsus loobuda igasugusest koostööst IAEAg. Kõrge esindaja / komisjoni asepresident mõistis kõige karmimalt hukka kaks tuumakatsetust, mille KR DV pani toime 6. jaanuaril ja 9. septembril 2016. EL kasutas iga võimalust väljendada oma muresid ja rõhutada, et a) tuumarelvade plahvatuste katsetamine kujutab endast ohtu rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule ning õõnestab tuumarelvade leviku tõkestamise režiimi ning et b) KR DV tegevus suurendab pingeid Korea poolsaarel, mis kahjustab kõigi osapoolte huve ning rikub selgelt riigi rahvusvahelisi kohustusi, mille aluseks on ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohased resolutsioonid, sealhulgas resolutsioonid 2270 ja 2321, samuti asjaomased IAEA peakonverentsi resolutsioonid. EL rakendab kõiki asjakohaseid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone. EL on võtnud vastu täiendavad autonoomsed piiravad meetmed, mis on kooskõlas nimetatud resolutsioonide eesmärkidega ja mille puhul on tegemist järgmise sammuga rahvusvahelise tuumarelvade leviku tõkestamise korra kaitseks.
23. EL korraldas massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi konsortsiumi ja Korea Vabariigi välisministeeriumi kaudu 24.–25. oktoobril 2016 Sõulis seminari, mis käsitles KR DV kriisi tuuma- ja ballistiliste rakettide alaseid mõõtmekid.
24. Teiste piirkondade osas näitas EL asjakohastel mitmepoolsetel foorumitel jätkuvalt oma pühendumust, et luua Lähis-Idas tsoon, kus ei ole tuumarelvade ega muid massihävitusrelvi ning nende kandesüsteeme. Seda küsimust arutatakse ka asjaloodud ELi ja Araabia Riikide Liiga massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli töörühmas, mis loodi ELi ja Araabia Riikide Liiga strateegilise dialoogi raames. Töörühm pidas 2016. aastal kaks koosolekut.

Desarmeerimiskonverents / tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks lõhustuvate materjalide tootmise keelustamise leping

25. Desarmeerimiskonverentsil on vastavalt oma volitustele määrav roll mitmepoolsete desarmeerimislepingute üle läbirääkimiste pidamisel. Seetõttu on EL mures konverentsi jätkuva ummikseisu pärast.
26. ELi jaoks on selgeks prioriteediks alustada desarmeerimiskonverentsil dokumendi CD/1299 ja selles sisalduvate volituste alusel viivitamata läbirääkimisi tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks lõhustuvate materjalide tootmise keelustamise lepingu (FMCT) üle ning viia need kiiresti lõpule. EL tervitab valitsuseksperthe töörühma aruannet, mis kajastab väljendatud seisukohti ning milles määratletakse lähenemisvaldkonnad ja lahkarvamused. EL toetab täielikult kõrgetasemelises ettevalmistusrühmas tulevikus peetavaid arutelusid, mis on ette nähtud ÜRO Peaassamblee 71. istungjärgu esimese komitee resolutsioonis „Üldine ja täielik desarmeerimine: tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks lõhustuvate materjalide tootmise keelustamise leping“.

HR(2017) 3

Limited

27. EL kutsub kõiki desarmeerimiskonverentsi liikmesriike alustama sellise lepingu üle viivitamata läbirääkimisi ning alustama kooskõlas vastuvõetud tööprogrammiga CD/1864 tööd muude tegevuskavas olevate küsimustega. EL innustab samuti kõiki tuumarelvide omavaid riike kuulutama tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks lõhustuvate materjalide tootmisele viivitamatult moratooriumi ja seda rakendama, kui nad ei ole seda juba teinud. Lisaks kinnitab EL taas oma pikaajalist pühendumist desarmeerimiskonverentsi laiendamisele.

KEEMIARELVAD

28. EL toetas jätkuvalt Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW), andes vabatahtlikke annetusi keemiarelvade keelustamise konventsiooni (CWC) põhieesmärkide täitmiseks ja organisatsiooni eriooperatsioonide jaoks, mida viiakse ellu seoses Süüria keemiarelvade programmiga.

29. Sellega seoses toetas EL OPCW peadirektori otsust, mille kohaselt jätkab teabekogumissmissioon oma tööd ning deklaratsiooni hindamisrühm jätkab Süüria deklaratsioonides esinevate lünkade ja lahknevuste läbivaatamist. EL tervitas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2319 (2016) vastuvõtmist, millega pikendatakse ühe aasta võrra ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2235 (2015) loodud OPCW ja ÜRO ühise uurimismehhanismi volitusi, et teha kindlaks keemiarünnakute toimepanijad Süürias. EL andis 30. novembril 2015 vastu võetud nõukogu otsusega (ÜVJP) 2015/2215 rahalist toetust 4,6 miljonit eurot seoses kuludega, mis tulenevad ühise uurimismehhanismi tegevusest ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2235 (2015) alusel.

30. EL jätkas ka järelevalvet 2015. aasta veebruaris OPCW põhitegevuste elluviimise toetamiseks vastu võetud nõukogu otsuse 2015/259/ÜVJP (mille kehtivusperiood on 2015–2017) rakendamise üle.

31. Nõukogu 10. veebruari 2014. aasta otsusega 2014/74/ÜVJP ja nõukogu 10. veebruari 2014. aasta määrusega (EL) nr 124/2014 kehtestati erand seoses Süüria külmutatud vara võimaliku kasutamisega, et katta Süürias läbiviidatavate OPCW kontrolli ja hävitamise alaste tegevustega seotud kulud. EL saatis 2014. aasta novembris OPCW peadirektorile kirja, teavitades teda nimetatud võimalusest ja paludes tal suhelda Süüria ametivõimudega kõnealuses küsimuses. Ettepanek on edastatud Süüria ametivõimudele, kes on siiani selle tagasi lükanud. Kuid EL jätkab sellele ettepanekule viitamist igal sobival võimalusel, sealhulgas OPCW juures tehtud ELi avaldustes.

32. Kuigi keemiarelvade keelustamise konventsiooni algsed põhieesmärgid, nagu näiteks konventsiooni ülemaailmne kohaldamine, järelejäänud keemiarelvade varude hävitamine ja siseriiklik rakendamine, tuleb veel täielikult saavutada, vaatavad EL ja tema liikmesriigid tulevikku ning alustavad keemiarelvade hävitisjärgse etapi analüüsimist. Pidades silmas keemiarelvade keelustamise konventsiooni eelseisvat 4. läbivaatamiskonverentsi (detsember

2018), on EL ja tema liikmesriigid hakanud uurima konventsiooni edaspidise asjakohasuse probleeme (s.t keemiarelvade uuesti kasutuselevõtmise keelamine, kasutamine valitsusväliste osalejate ja terroristide poolt, lähendamine bioloogilistele relvadele), toetades seeläbi konventsiooni tulemuslikkust. Sellega seoses toetas EL tulevikuprioriteete käsitleva OPCW avatud töörühma loomist ja osales ELi ühise seisukoha koostamises, et toetada asjaomast OPCW alast arutelu.

BIOLOOGILISED RELVAD

33. EL etendas aktiivset ja konstruktiivset rolli 7.– 25. novembril 2016 toimunud bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsiooni (BTWC) 8. läbivaatamiskonverentsi ettevalmistamisel ja sel peetud aruteludel, tuginedes ühisele seisukohale, mis on sätestatud nõukogu 16. novembri 2015. aasta otsuses 2015/2096/ÜVJP. ELi tugevat poliitilist ja finantstoetust 8. läbivaatamiskonverentsi eduka ja sisulise tulemuse saavutamise nimel toetati mitmete tegevustega: neli piirkondlikku seminari, et toetada konverentsi eesistuja jõupingutusi konsensuse saavutamiseks (Astana, Addis Abeba, New Delhi ja Brasilia); ELi demaršid, sealhulgas seoses konventsiooni ülemaailmse kohaldamisega; ELi töödokumendid; kõrvalüritused ja ELi avaldused.

34. EL on alates 2006. aastast andnud sisulist toetust BTWC põhitegevusele, kasutades sel eesmärgil nelja järjestikust abiprogrammi. 18. jaanuaril 2016 vastu võetud ELi nõukogu otsusega 2016/51/ÜVJP on kehtestatud kõige terviklikum raamistik selles valdkonnas. Sellega rahastatakse BTWC projekte, mis on seotud konventsiooni ülemaailmset kohaldamisega; piirkondlikke seminare konventsiooni osas asjaomastes teaduse ja tehnoloogia arengu valdkondades; siseriiklikku rakendamist; 8. läbivaatamiskonverentsi ettevalmistamise toetamist; ÜRO peasekretäri mehhanismi toetamist, et uurida keemia-, bioloogiliste ja toksiinrelvade väidetava kasutamise juhtumeid; teadlikkuse suurendamist ja haridust. Ajavahemikul 2016–2018 on projektide rakendamiseks ette nähtud rahalisi vahendeid 2,3 miljonit eurot, mille tulemusel on ELi üldine toetus BTWC põhitegevusele 6,3 miljonit eurot.

BALLISTILISED RAKETID

Haagi tegevusjuhend

35. Ballistiliste raketite leviku tõkestamist käsitlev Haagi tegevusjuhend (HCOC) tuleneb rahvusvahelise üldsuse jõupingutustest, mille eesmärk on reguleerida massihävitusrelvi kanda suutvate ballistiliste raketite valdkonda. HCOC on ainuke mitmepoolne läbipaistvuse ja usalduse suurendamise vahend ballistiliste raketite leviku valdkonnas. EL on tegevusjuhendit kindlalt toetanud selle loomisest alates. Tegevusjuhendile on alla kirjutanud kõik ELi liikmesriigid.

HR(2017) 3

Limited

36. HCOCga ühinemisel võtavad liikmed vabatahtlikult poliitilise kohustuse esitada teatise enne ballistiliste rakettide ja kanderakettide väljalaskmist ning katselendude läbiviimist. Ühinenud riigid võtavad samuti kohustuse esitada iga-aastase deklaratsiooni, mis käsitleb nende poliitikat ballistiliste rakettide ja kanderakettide valdkonnas.
37. Pärast 2002. aasta novembris Madalmaades Haagis toimunud poliitiliselt siduva HCOCi allkirjastamist ja jõustumist on allakirjutanud riikide arv kasvanud 93-lt 138-le.
38. EL mängib juhtivat rolli HCOC ülemaailmse kohaldamise, täieliku rakendamise ja tõhustatud toimimise edendamisel ja toetamisel. EL võttis 2014. aasta detsembris vastu nõukogu otsuse 2014/913/ÜVJP, milles nähakse ette vahendid, et jätkuvalt toetada Haagi tegevusjuhendit ja rakettide leviku tõkestamist üldiselt; selle praktiline rakendamine algas 2015. aasta aprillis. EL rahastab kõnealuse nõukogu otsuse kaudu HCOC teavitustegevust, ekspertide kohtumisi ja piirkondlikke teadlikkuse suurendamise üritusi. Nimetatud tegevusi viib läbi Pariisis asuv *Fondation pour la Recherche Stratégique (FRS)*. Hiljutised ELi rahalise toetuse abil korraldatud üritused toimusid 2016. aasta aprillis Kaplinnas, 2016. aasta juunis Viinis, 2016. aasta septembris Ammanis, 2016. aasta oktoobris New Yorgis ning 2016. aasta novembris Tais ja Myanmaris.
39. 2016. aasta novembris tehti ELi delegatsioonidele paljudes riikides ülesandeks esitada oma asukohariigi asjaomastele ametiasutustele demarše, et innustada neid kujundama positiivne seisukoht Haagi tegevusjuhendiga ühinemise küsimuses.

Raketitehnoloogia kontrollrežiim

40. Raketitehnoloogia kontrollirežiim (MTCR) on mitteametlik poliitiline arusaam, mida jagavad riigid, kes soovivad vähendada rakettide ja raketitehnoloogia levikut. MTCRi suunised ja kontrollnimekirjad on rakettidega seotud kaupade ja tehnoloogia ekspordi kontrollimise rahvusvaheliste parimate tavade võrdlusaluseks.
41. MTCRi 2016. aasta täiskogu istung toimus 19.–21. oktoobril Korea Vabariigis Busanis. EL esitas avasõnavõtu ja avalduse enda teavitustegevuste kohta, tehes seda tema ekspordikontrolli teavitustegevuse programmi EL-2P raames. Muude temade hulgas arutati MTCRi täiskogu istungil põhjalikult liikmeks saamise taotlusi, mille olid muu hulgas esitanud ka üheksa ELi liikmesriiki. Liikmesuse küsimus on endiselt MTCRi päevakorras. 2016. aasta märtsis korraldati Pariisis MTCRi tugevdatud kontaktpunktide kohtumine, kus Euroopa välisteenistus esitas ulatusliku avalduse.

KBRT-OHTUDE VÄHENDAMINE

42. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1540 osutati märkimisväärset poliitilist ja rahalist toetust. EL jagab eesmärki aidata riikidel teha kindlaks konkreetseid tehnilise abi valdkondi, suurendada teadlikkust tehnilise abi asjakohaste programmide kohta ning tõhustada

HR(2017) 3

Limited

koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega, et aidata kaasa riigi suutlikkuse arendamisele.

43. ELi tippkeskuste algatus keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalidega seotud ohu vähendamiseks on ülemaailmne programm, milles osaleb praegu üle 55 partnerriigi ning mida rahastatakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist. Selle eesmärk on vähendada keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaainetega seotud riske ning edendada julgeolekukultuuri ja juhtimist.
44. Tippkeskuste võrgustik on laienenud ülemaailmseks struktuuriks ning koondub praegu kaheksa tippkeskuse ümber. Osalevaid riike toetatakse nende jõupingutustes luua vabatahtlikkuse alusel ja järgides alt üles lähenemisviisi, riiklikud ja piirkondlikud koordineerimis- ja juhtimisstruktuurid. Need platvormid arendavad poliitikameetmeid ja suutlikkust, mis põhinevad konkreetsetel vajaduste hindamistel ja riiklikel tegevuskavadel. Neid platvorme toetatakse mitme piirkondliku koostööprojekti abil, mida rahastatakse nimetatud algatuse raames, ning need on avatud ka teistele rahastamisvahenditele. Alates 2010. aastast on rahastatud 55 piirkondlikku projekti. Algatuse eelarve alates 2010. aastast 10 aasta pikkuseks perioodiks on 250 miljonit eurot.
45. Tippkeskuste võrgustik on nüüdseks hästi arenenud, mis võimaldab ELil teha täiendavaid algatusi, et tegeleda julgeoleku juhtimise alaste küsimustega, mis on seotud küberkuritegevuse, terrorismi, elutähtsa taristu, võltsitud ravimite, hübriidohtude ja lõhkeainetega ning edasi arendada koostööd tuumalase kohtuekspertiisi, piirikontrolli ja kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli küsimustes. Ka Euroopa Kontrollikoda on toetanud sellist lähenemisviisi¹, misjärel nõukogu võttis 26. oktoobril 2015 vastu järeldused².
46. ELi 2009. aasta KBRT-julgeoleku (keemilise, bioloogilise, kiirgus- ja tuumajulgeoleku) tegevuskava tuli ellu viia 2015. aasta lõpuks. Kõnealuse aasta lõpul võttis komisjon endale ülesandeks vaadata läbi selle rakendamine. Läbivaatamise teostasid komisjon ja liikmesriigid. Peamised ELi saavutused hõlmavad ELi tuumajulgeoleku koolituskeskuse (mis tegeleb tuumamaterjali ja muude radioaktiivsete ainetega ebaseaduslike toimingute avastamise ja neile reageerimisega) avamist, KBRT-L sõnastiku väljatöötamist ning arvukate mitmepoolsete ja/või piiriüleste koolituste ja õppuste korraldamist. Peatselt avaldatakse teine eduaruanne.
47. 2017. aasta esimesel poolaastal avaldatakse uus strateegiline dokument, mis analüüsib KBRT-poliitika julgeolekumõõdet. Uue teatise prioriteedid töötatakse välja tihedas koostöös

¹ Kontrollikoja eriaruanne nr 17/2014.

² Nõukogu järeldused 12747/15, 8. oktoober 2015.

HR(2017) 3

Limited

peamiste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide esindajatega KBRT-L nõuanderühmas. Tõenäoliselt järgib see Euroopa julgeoleku tegevuskava struktuuri ning keskendub olemasolevate teabevahetuse vahendite paremale kasutamisele, operatiivkoostöö tõhustamisele ning tihedale koostööle peamiste rahvusvaheliste partneritega. Samuti on tugev rõhuasetus toetusmeetmetele nagu koolitus ja teadusuuringud. Komisjon jätkab KBRT valdkonna projektide rahalist toetamist, kasutades selleks Sisejulgeolekufondi (politsei osa).

48. KBRT-julgeoleku tegevuskava on saanud teaduslikku ja tehnilist toetust mitmest teadusprojektist, mida rahastatakse seitsmenda raamprogrammi kaudu turvalise ühiskonna programmist. Teadusuuringud hõlmavad kogu kriisiohjetsükli alates ennetamisest kuni taastumiseni. Standardiseerimisvajaduste kindlakstegemiseks teostatavad tegevused võivad viia nn Euroopa normide (EN) standardite väljatöötamiseni. Programmiga „Horisont 2020“ tugevdatakse keskendatud valdkondade abil KBRT-alaste teadusuuringute valdkonnas käimasolevat tööd.

EKSPERDIRÜHMAD

49. Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsusest 2010/430/ÜVJP tulenevalt on massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamist aktiivselt toetanud massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi konsortsium, mis alustas tegevust 2011. aasta jaanuaris. 10. märtsil 2014 vastu võetud nõukogu otsuse 2014/129/ÜVJP kohaselt pikendatakse konsortsiumi tegevust veel kolmeks aastaks, võttes aluseks senised saavutused, ning lisatakse uusi ja innovatiivseid projekte.
50. Konsortsiumi tegevus suurendas ELi nähtavust kolmandates riikides ja kodanikuühiskonnas ning andis märkimisväärse panuse ELi poliitikakujundamisse massihävitusrelvade leviku vastase tegevuse ja desarmeerimise valdkondades. Konsortsium loob platvormi praktikute mitteametlikeks kontaktideks ja edendab dialoogi erinevate sidusrühmade vahel. Konsortsiumi tegevused on aidanud suurendada teadlikkust tuuma-, keemia- ja bioloogiliste relvadega seonduvatest probleemidest. Konsortsiumi ulatuslikku võrgustikku kuulub 73 mõttekoda üle kogu Euroopa.
51. Massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi konsortsiumi korraldatud 5. ELi massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise konverents toimus 3.–4. novembril 2016 Brüsselis. See oli senistest konverentsidest suurim, üle 300 osalejaga 70 riigist ja rahvusvahelisest organisatsioonist.

ÜRO JULGEOLEKUNÕUKOGU RESOLUTSIOON 1540 JA EKSPORDIKONTROLL

ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1540

52. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1540 (2004) on endiselt massihävitusrelvade leviku tõkestamise rahvusvahelise süsteemi keskne element. See on esimene rahvusvaheline

HR(2017) 3

Limited

dokument, milles terviklikult ja igakülselt käsitletakse massihävitusrelvi, nende kandevahendeid ja massihävitusrelvadega seotud materjale. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1540 (2004) kehtestatakse siduvad kohustused kõikidele riikidele. Nende eesmärk on ennetada ja tõkestada valitsusväliste osalejate juurdepääsu taoliste relvadele ja relvadega seotud materjalidele. Vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile vastu võetud resolutsioon kohustab kõiki riike võtma vastu vajalikud õigusaktid, et tõkestada tuuma-, keemia- ja bioloogiliste relvade sattumist valitsusväliste osalejate kätte ning kehtestada asjakohased siseriiklikud kontrollid seotud materjalide üle nende salakaubaveo ärahoidmiseks.

53. Resolutsiooni nr 1540 komitee vaatas 2016. aastal vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1977 (2011) antud volitustele põhjalikult läbi resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise olukorra. Kõnealuse ülesande täitmisel suhtles komitee ÜRO liikmete, rahvusvaheliste organisatsioonide, akadeemiliste ringkondade, tööstuse ja parlamendiliikmetega. EL osales aktiivselt kõnealusel läbivaatamisel, esitades sealhulgas resolutsiooni nr 1540 komiteele aruande, milles EL andis ülevaate oma tegevusest ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 toetuseks ning esitas mitu soovitusi selle resolutsiooni edasise arengu kohta. Paljud neist soovitustest sisaldasid aruandes ulatusliku läbivaatamise kohta, mille resolutsiooni nr 1540 komitee esitas ÜRO Julgeolekunõukogule, ning järgnevas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 2325 (2016), mis võeti vastu 15. detsembril 2016.
54. Viimase aastakümne jooksul on EL eduka mitmeaastase rahastamiskava kaudu andnud märkimisväärse toetussumma ÜRO desarmeerimisbüroole (UNODA). ELi toetust anti vastavalt 2006. ja 2008. aastal vastu võetud nõukogu ühismeetmete ning 2013. aastal vastu võetud nõukogu otsuse kaudu. ELi poolt oma ühise välis- ja julgeolekupoliitika osana ÜRO desarmeerimisbüroole antud toetuse eesmärk oli:
- a. suurendada riikliku ja piirkondliku tasandi jõupingutusi ja suutlikkust tihedas koostöös teiste ELi programmidega, et tagada koostoime ja vastastikune täiendavus;
 - b. aidata kaasa ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 praktilisele rakendamisele, eelkõige tehnilise abi, rahvusvahelise koostöö ja üldsuse teadlikkuse tõstmise valdkondades;
 - c. aidata riikidel töötada välja ja viia ellu riiklikud tegevuskavad, kui nad seda soovivad.
55. Viimane antud valdkonda käsitlev nõukogu otsus võeti vastu 2013. aastal ja see kehtis kuni 2016. aasta aprillini. EL on teinud ettevalmistusi, et võtta 2017. aasta alguses vastu uus nõukogu otsus, millega toetatakse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 rakendamist ja ülemaailmset kohaldamist, võttes arvesse 2016. aastal läbiviidud ulatusliku läbivaatamise tulemusi ja soovitusi.

HR(2017) 3

Limited

56. EL teostas 2016. aastal ELi delegatsioonide võrgustiku kaudu suunatud teavitustegevust 17 riigis, kes ei ole veel esitanud resolutsiooni nr 1540 komiteele esimest aruannet. Mitmed riigid tervitasid ELi teavitusalaseid jõupingutusi, mistõttu võtab EL toetusalasid järelmeetmeid asjaomaste riikide taotlusel ja nendega partnerluses.

EKSPORDIKONTROLL

57. EL jätkas 2016. aastal õigusaktide korrapärast ajakohastamist, et võtta arvesse arenguid mitmepoolsetes ekspordikontrollisüsteemides. Komisjoni 12. septembri 2016. aasta delegeeritud määrusega (EL) nr 2016/1969 ajakohastati ELi kontrollinimekirja, tehes seda kooskõlas mitmepoolsete ekspordikontrollisüsteemide raames 2015. aastal tehtud otsustega, ning tehti muudatusi nt lasermõõtmisüsteemide ning kiiret analoogsest digitaalseks teisendamist võimaldavate elektrooniliste seadmete kontrolli valdkonnas.

58. Kahesuguse kasutusega kaupade koordineerimisrühm toetas jätkuvalt töhusa ja järjepideva ekspordikontrolli rakendamist ELis. Kahesuguse kasutusega kaupade elektroonilises süsteemis kehtestati uued funktsioonid, mis parandasid teabe ja tehnilise teabe vahetamist ELis. EL võttis vastu suunised spetsiaalsete kontrolliparameetrite töhusaks rakendamiseks, nt seoses krüpteerimistoodetega. Avaldati aastaaruanne³ läbipaistvuse tagamiseks ekspordikontrolli ja litsentside andmise valdkondades.

59. Algatati ELi ekspordikontrolli poliitika läbivaatamine. Euroopa Komisjon võttis vastu ettepaneku ELi ekspordikontrollisüsteemi ajakohastamiseks⁴ ja selle kohandamiseks kiiresti muutuvate tehnoloogiliste, majanduslike ja poliitiliste tingimustega. Ettepanek esitati seadusandliku tavamenetluse korras arutamiseks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

60. Ekspordikontrolli süsteemide teemalisteks asjakohasteks kohtumisteks ettevalmistuste tegemisel kooskõlastati vajaduse korral ELi seisukohti ja avaldusi: tuumatarneriikide grupi täiskogu istung Sõulis (23.–24. juuni 2016); Austraalia grupi täiskogu istung Pariisis (9. juuni 2016); ning raketitehnoloogia kontrollirežiimi täiskogu istung Busanis (17.–21. oktoober 2016).

61. Jätkuvalt rakendati ekspordikontrolli teavitustegevuse programmi EU P2P, et suurendada kahesuguse kasutusega kaupade ja nendega seotud materjalide, seadmete ja tehnoloogia ekspordikontrollisüsteemide tõhusust. Programm hõlmab praegu 34 riiki kuuest piirkonnast. Programmi laiendati 2015. aasta septembris, et võimaldada koostööd uute partnerriikidega. Rakendati uusi meetmeid Marokos, Tuneesias, Jordaania, Gruusias, Ukrainas ja Araabia Ühendemiraatides. ELi pikaajalised eksperdid lähetati Jordaania ja Kasahstani, et tugevdada sidemeid partnerriikidega. Kagu-Aasias loodi spetsiaalne programm.

³ COM(2016) 521, 24. august 2016.

⁴ COM(2016) 616, 28. september 2016.

62. Jätkati ekspordikontrolli teavitustegevuse programmi EU P2P intensiivset koordineerimist USA riigidepartemangu ekspordikontrolli ja sellega seotud piirijulgeoleku programmiga. Korraldati ELi–USA ühised kirjalikud õppused, et stimuleerida piiriülest piirkondadevahelist koostööd ekspordikontrolli asutuste vahel. Euroopa foorumi Alpbach raames loodi ELi iga-aastane suveülikooli kursus massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja ekspordikontrolli valdkonnas. Programmi EU P2P teavitusportaal (<https://export-control.jrc.ec.europa.eu/>) toimis jätkuvalt platvormina, mis koondab kõik ELi teavitamisprogrammid sõjaliste ja kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli valdkonnas, eesmärgiga kohandada teabevahetus ELi partnerriikidega vastavalt vajadustele. Seda programmi rahastatakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi alusel.

KOSMOS

63. EL ja tema liikmesriigid on üha olulisemad avakosmose kasutajad. EL on välja töötanud kaks ambitsioonikat kosmoseprogrammi, Galileo ja Copernicuse, mis täiendavad siseriiklikke kosmoseprogramme. EL saab kasu ka Euroopa kosmoseprogrammidest, mida viivad läbi liikmesriigid ja Euroopa Kosmoseagentuur. 2016. aasta juunis vastu võetud Euroopa Liidu üldises strateegias kinnitati seetõttu veelkord ELi pikaajalist pühendumust rahvusvahelise koostöö edendamisele avakosmose valdkonnas ning kosmose julgeoleku ja jätkusuutlikkuse edendamisele: „*Kosmoses edendame meie kosmoseteenuste sõltumatust ja julgeolekut ning töötame vastutustundliku kosmosekäitumise põhimõtetega, mis võib viia rahvusvahelise vabatahtliku toimumisjuhendi vastuvõtmiseni*“.
64. EL esitas 2016. aasta oktoobris Euroopa uue kosmosestrateegia, milles tuuakse esile Euroopa ambitsioonid kosmoses ning kinnitatakse, et EL on jätkuvalt aktiivne ja ülemaailmselt osalev partner. EL jätkab ÜRO lepingutes sätestatud väärtuste ja põhimõtete kohaselt ning koostöös liikmesriikide ja partneritega tööd, et edendada avakosmoses vastutustundliku käitumise rahvusvahelisi põhimõtteid ning et tagada kosmose jätkusuutlik ja rahumeelne kasutamine kõikide riikide poolt.
65. EL ja selle liikmesriigid jätkavad pühendunud tegevust kõnealustes valdkondades, mis on olulised meie julgeoleku ja jõukuse jaoks.

MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU TÕKESTAMISE KLAUSLID

66. ELi massihävitusrelvade leviku vastase strateegia kohaselt jätkas EL massihävitusrelvade leviku tõkestamise küsimuse edendamist oma lepingulistes suhetes kolmandate riikidega. ELi ja kolmandate riikide vahelistesse asjakohastesse lepingutesse massihävitusrelvade leviku tõkestamise klauslite lisamise üle peeti täiendavaid läbirääkimisi. Kuuba ja Malaisiaga peetud läbirääkimised viidi edukalt lõpule ning Jaapani ja Armeeniaga peetavatel läbirääkimistel tehti märkimisväärsed edusamme. Lisaks sellele toimusid konsultatsioonid ja ettevalmistused eelseisvateks aruteludeks, mis peetakse 2017. aasta alguses Mercosuri riikide ja Mehhikoga. Läbirääkimised aitavad tõsta teadlikkust ELi poliitikate kohta

HR(2017) 3

Limited

massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise valdkonnas. Samuti luuakse läbirääkimistega foorum, et suurendada vastastikust mõistmist, tuvastada võimalusi tulevaseks koostööks ning toetada konkreetseid edusamme massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise alal.

MUUD MITMEPOOLSED FOORUMID

G7

67. EL jätkas aktiivset osalemist G7 massihävitusrelvade leviku tõkestamise eest vastutavate direktorite koosolekutel, mis toimusid 2016. aastal Jaapani eesistumisel. Kohtumiste kõrgpunktiks oli 11. aprillil 2016 vastu võetud G7 välisministrite Hiroshima deklaratsioon tuumadesarmeerimise ja tuumarelvade leviku tõkestamise kohta.
68. Lisaks toetab EL pühendunult massihävitusrelvade ja -materjalide leviku vastast ülemaailmset partnerlust, seda eelkõige tehnilise abi kaudu (ohuhinnangud, riiklikud tegevuskavad), mille osutamiseks kogu maailmas kasutatakse ELi tippkeskuste algatust keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalidega seotud ohu vähendamiseks. EL tunnistab, et ülemaailmse partnerluse programmid ja tegevus massihävitusrelvade terrorismi vastu võitlemiseks on tihedalt seotud tuumajulgeoleku tippkohtumise protsessi, BTWC läbivaatamiskonverentsi ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 põhjaliku läbivaatamisega. Sellega seoses tervitab EL ülemaailmse partnerluse jätkuvat laienemist väljapoole G7 riike; partnerlus hõlmab praegu 30 aktiivset liiget, millest viiel on ELi piirkondlikud sekretariaadid.

POLIITILISE DIALOOGI KOHTUMISED

69. Euroopa välisteenistuse massihävitusrelvade leviku vastase võitluse ja desarmeerimise erisaadik Jacek Bylica korraldas massihävitusrelvade leviku vastase võitluse ja desarmeerimise dialoogi kohtumisi India, Jaapani, Pakistani, Venemaa Föderatsiooni, Ameerika Ühendriikide ja Iisraeliga. Erisaadik korraldas selliste oluliste foorumite raames nagu ÜRO Peaassamblee esimene komitee, IAEA peakonverents, BTWC läbivaatamiskonverents ning CWC osalisriikide konverents mitmeid kahepoolseid konsultatsioone erinevate sidusrühmadega. Kahepoolseid konsultatsioone peeti muu hulgas ka ÜRO desarmeerimise valdkonna kõrge esindaja, Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni peadirektori ja UNIDIRi direktoriga.